

✠ Pomhaj Bóh

Časopis ewangelskich Serbow

Budyšin, februar 1986

2. čislo · ISSN 0032-4132 · Lětnik 36

Bojosć a lubosć

Bojosć njeje w lubosći, ale dokonjana lubosć wučeri bojosc (1. Jana 4,18).

To, štož so tu praji, měli tola wědźec. Naše křesćanstwo, jeho lubosć a njebojaznosć slusjeja hromadže.

Pomyslmy raz na čas nastaća křesćanstwa. Přeni přislušnicy křesćanskich wosadow slyšachu wot z rowa stanjeneho slowje: „Njebojće so!“

To běštej založenskeje slowje wosady. To pak stej tež slowje, kotrejž datej nam móc, jako křesćenjo přetrać.

Z njeja je wosada žiwa do džensnišeho dnja. To dyrbjeli jako křesćenjo wědźec.

Sada: „Bojosć njeje w lubosći“, njeje někajka tunja křesćanska parola abo někajke bjezmócne hesło.

Wona měla nas dopominać na to, zo Bóh mortwy njeje, ale zo je z nami a w nas žiwy.

Tola pohladajmy raz dokładnišo. Kajke da naše žiwjenje wupada? Što da je w twójim žiwjenju sylniše: bojosc abo lubosć a njebojaznosć? Bojosć mjez sobu, před předstajenym, před wojnu, njesprawnosću a potłóčowanjom?

Strach, nadobo před sudnistwo přińc dyrbjec, abo bojosc před smjerću, před poslednim sudom před Bohom?

Njeje tak, zo čím bóle Jězusa Chrystusa z mysłow zhubimy, čím wjetša rozšeri so bojosc?

Z bojoscje počezimy snadź našim sobučlowjekam žiwjenje, zo někotři praja: njeznjesliwe.

Wšitko móžne a njemóžne so čini, zo bychmy bojosc wotbyli, při čimž pak nas džeň a bóle wohrožuje.

Što pak je nětk z lubosću? Pisamy ju tež wulku w našim žiwjenju? Tež lubosć je žiwa, wona je woprawdžitosć.

Njezapočnje da so lubosć z přenim zjawom žiwjenja? Njeje to lubosć stwořicela, kotryž wobnowi nam čěło, žiwjenje, zežiwjenje a wšitko, štož k tomu slusja, z kóždym dnjom?

Njeje to lubosć, kotraž našemu žiwjenju zmysl dawa z wěru, nadźiju a radosću?

To je wšitko darmo. Zawěrnó, pod wjele horjom čerpimy čas žiwjenja; wjele njesprawnosće na nas přińdže. A tola so woprašajmy: „Wšitko derje, hdže pak wostanje dospołna lubosć, kotraž nam bojosc wza?“ My njechamy so bojeć, a tola so bojimy.

Dožiwimy hdys a hdys poslednju wulku bojosc před smjerću. Město pomocy a přecelnych slowow zle a bolostne zranjenja. Snano njezamóžemy poslednju dospołnu lubosć dać? — Potom smy tola na jeho lubosć pokazani.

Tehdom přińdže Jězusa na swět, zo by winikow z Bohom wujednał. Wón praji před wšemi swojimi njepräcelemi: Wótče, wodaj jim, woni njewědža, što činja.

To je dospołna lubosć, kotraž je přeco hišće zwólniwa, poslednju winu wodać. Winu, kotruž smy mjez sobu skućili a kotraž nas wumóži wot poslednjeho suda. To je lubosć, kotraž nas wuswobodži wot čwělowaceje bojoscje. Lubosć, kotraž so k nam chila kaž mać k džěsću. To je lubosć, kotraž naše čłowjeske žiwjenje na so wza hać ke křižej, zo by hać do džensnišeho dnja mjez nami bydliła, kotraž nas skónčnje wobnowja a nam doskónčnje praji: Njebojće so!

Naše hrono chce, zo by lubosć dale w nas bydliła. Wono chce, zo bychmy je přiwzali a dale dali z kóždym slowom, z kóždym džělom.

Dospołna lubosć twari mosty wot Wótca k Synej k nam. To dyrbjeli wědźec wosebje potom, hdyž nas bojosc znowa wohrožuje. A. B.

Serbski tydzeń 1985 w Janskich Laznjach (ČSSR)

Wot 5. do 12. oktobra 1985 mějachmy swój serbski tydzeń wočerstwjenja w Krkonošach. My 16 ewangelskich Serbow z Hornjeje a Delnjeje Lužicy sebi dojdžechmy z 5 awtami a přebywachmy w cyrkwiskim domje Sola Fide (= jenož přez wěru budžemy zbóžni, Lutherowe póznaće). Rjane wjedro, lěsy a krasne hory wužiwachmy za pućowanje pěši a z awtami. Starši sebi bóle přihódne a krótsje puće wuzwolichu. My štyrjo młodži so zwažichmy na dalše puće, kaž na Sněžku abo k žórlu Łobja.

Njezapomnita budže nam wosebje njeđzela. Kemši běchmy w Broumovje, hdžež w nowym wosadnym domje fararka Stradalová předowaše. Knjez Kočička nam jednu z najstaršich drjewjanych cyrkwjow w ČSSR pokaza a tež nimoměry krasnu cyrkej benediktskeho klóštra w Broumovje a nam tež něšto ze stawiznow tamneho kraja powědaše. W Hronovje mějachmy hromadže z wosadnymi popoldnišu bjesadu w domje Čěskobratrowskeje ewangelskeje cyrkwe. Farar Stradal nas wutrobnje powita. Wosada nas šcedriwje z tykancom a kofejom pohosći. W dobrym křesćanskim duchu hromadže spěwachmy a bjesadowachmy. Džeň pozdžišo nam farar Stradal pokaza swětłowobrazy ze žiwjenja swojeje wosady. Zwjeselace, kak młodžina w Broumovje přetwari čěžu do noweho wosadneho doma.

Wjele rjaneho smy w tutym tydženju widželi, slyšeli a nazonili. Mjez druhim smy sebi w Dworje Kraloweje znatu wulku safari, coologisku zahrodu, wobhladali, a ze swojim lubym přecelom fararjom Hloušekom ze Železneho Brodu wopytachmy hród, park a rjane torhošćo w Nowym Měsće nad Mětuji a ródny dom F. L. Věka w Dobrušce. Wězo wužichmy skladnosć, někotre dary abo trěbne wěcy za doma nakupowac. Po wječorach slyšachmy zajimawe přednoški wo Nižozemskej, Šwedskej a Norwěgskej. Tak je so naš horicent rozšěrić móhl. Rady tež poslušachmy na roz-

prawu studentki Chrystiny Janoje wo studiju kulturnych wědomosćow a našeho serbskeho synodale Kurta Łatki wo džěle krajneje synody.

Tež čelne wobstaranje bě dobre. Snědaň a wječer přihotowachu naše žony z toho, štož běchmy sebi sobu přinjesli. Wobjedowac smědzachmy w katolskim domje „Marianum“. Mandželskaj Cyžec so swěru přecowaštaj, zo by so nam w domje Sola Fide lubiło.

To bě za nas rjany tydzeń wočerstwjenja duše a čěła. Džakowni smy našemu nanej, zo je wšo tak derje přihotowal. Handrij Wirth

Wobdžělnicy serbskeho tydženja w Janskich Laznjach

Serbski cyrkwiniski wosadny dzeń w Slepom

Dopominamy so hišće rady na rjanu slónčnu njedzelu, dnja 13. oktobra 1985. Nazymska pycha a pisanosć stowom dawaše nam hižo po puću tak prawu wjesolosć do wutroby. Serbski cyrkwiniski wosadny dzeń běše nam z přičinu za jězbu. Superintendent Albert z Budyšina a superintendent Maiwald ze Slepoho běstaj Serbow Slepjanskeje wosady kaž z cyłje wokoliny na zetkanje přeprošyloj.

Lědma bě 9. hodžinu wotbiło, da so hižo prěnje Serbowki w rjanej Slepjanskej kemšacej drasće cyrkwi bližachu. A přeco wjace kolesarkow a kolesarjow přijědže. Wězo, tež awta. A hižo witaču z rjanym počnym zwukom zwojny kemšerjow k Božej službje. Cyrkej bě derje wopytana z młodymi a starými, mužemi a žonami.

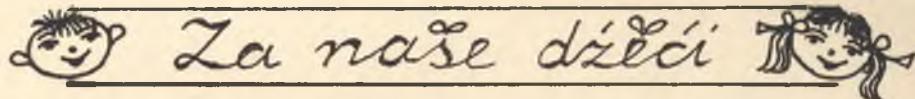
Prědowanje měješe sup. Albert w serbskej rěči. Kěrlušy spěwachmy serbsce, jenož ćí, kiž serbsku rěč njemóžachu, spěwachu samsne kěrlušy němšce. Zo bychy tež woni něšto wo wobsahu přědowanja zhonili, poda so na kóncu němške zjeće. Spowědž a Bože wotkazanje zjednoći hišće raz wšěch kemšerjow. — Na byrglach přewodžeše bratr Handrij Wirth z Njeswaćidla. Džak jemu za to.

Po kemšach mějachmy hač do wobjeda hišće dosć chwile, tak zo móžachmy sej w Rownom serbsku stwu wobhladać. Hižo dwě Serbowce tu na nas čakaštej, zo byštej nam powědałoj, kak su naši prjedownicy w tutych kónčinach žiwi byli. Wosebje wobdźiwachmy rjane ručne džěla. Tuta stwa je něšto jara rjane.

Njetrjebachmy na wobjed chwatać a tuž jědžechmy hišće přez te tak rjane, čiste wjeski wokoło Slepoho do Miłoraza. Cyłe blisko, jenož někotre metry wot wjeski zdalena, započina so pusćina — wuhlowa jama. Wutroba nam zabolala, hdyž na to myslachmy, zo so snano hišće dalje pyšne čežki a zahrodki w přichodže zhubja.

Zdypkom w 12.30 hodž. sedžachmy w hosćencu za blidom, a wšitkim jara derje slodžeše. Slepjanska wosada bě wšěm hosćom tak wulkomyslacy hosćičel, zo njewěmy, kak móžemy so za to wšo džakować.

Za 14 hodž. přeprošy wosadny farar wšěch na kofej. Dopoldnja na kemšach běchu Slepjanki w čěmnych drastach, nětko pak zwjeseli nas pisanosć, wosebje hawbičkow. Zo kofej a tykanc wšitkim slodžeše, njetrjebam hakle wuzběhnyć, prózdne talerje dopokazachu

Wěsće hižo, zo Serbjka w dawnych časach Čornobóh hinak mjenowachu, zo so wo tutej horje wjele legendow powědaše a zo wědomostnicy so jeje dla wadźachu? Čitajće k tomu:

Prašiwa — Prašica — Čornobóh

Před wjele lětami rěkachy Serbjka horje, kotraž pozběhuje so mjez Rachlowom a Kumwaldom **Prašića**. W běhu časa so tute mjeno skomoli, a bórce mjenowachu ju pismawučeni w swojich nastawkach **Prašica**. Wotwodźowachu „Prašica“ wot „prašec“. Štó pak so tam koho prašeše? Wotmołwu bórce mějachy: Serbjka, hdyž běchu hišće pohanjny, putnikowachu na tutu horu a prašachu so tam swojich přibohow. Na to počachu wučeni horu přepytować a za zbytkami čěsćowanja pohanskich bohow slědzić. Tak namaka wěsty kněz Panach lěta 1795 na horje po jeho mjenje nju dosć dopokazow za něhdyše pohanske kulty: pječ wulkich hromadow granitowych kamjenjow, něšto stow metrov wot so zdalonych. W kamjenjach běchu tu a tam džěry a hrjebički widjeć. A hnydom měješe za to wotmołwu: Tu běchu něhdy kamjentne postawy zasadžene byli, do tamnych džěrów běchu so smólnicy tykali. A wjetša džě-

ra běše hišće widjeć — „Čertowa jama“ —, z kotrejež pječa pohanski bóh přez ert měšnika wotmołwješe na prašenja ludźi. Wučenym bě jasne: Tu čěsćachu stari Serbjka přiboha!

Z tym pak dalje prašenje nastaje: **Kotreho** přiboha Serbjka na horje čěsćachu? Bórce mějachy tež tu wotmołwu: Wjeska južnje hory rěkaše Kumwald — a wunamakachu serbsku bohowku „Kunu“. A wjeska Mješicy na sewjeru hory měješe swoje mjeno pječa wot měšnikow, kotřiž w njej bydłachu.

Dołho pak „Kuna“ njewosta sama. Někotři twjerdžachu, zo bě město „Kunyn“ bohowka „Žiwa“ (bohowka žiwjenja a lubosće) na tej horje stała. Ale njewosta při tym. Přizjewichu so wučeni, kiž mjenjachy, zo běchu stari Serbjka tu „Čorneho boha“ (Zły Bóh, Čert) čěsćowali.

Wo wuslědkach „slědženjow“ zhoni tež lud. Poča sej powědać stawizny wo něhdyšim čěsćowanju Čorneho boha na horje. A tak bě so wokoło lěta 1800 hora Prašiwa přeměnila na horu Čornobóh, kaž ju džensa hišće mjenujemy. A lědma štó hišće wě, zo rěkaše wona něhdy Prašiwa — štož rěka tak wjele kaž „próšna, njeplódna hora“. T. M.

dosć. Tež za to wšo wutrobny džak! Při wšěm kofej a tykancu pak tež bjesadu a spěwanje njejsmy zabyli.

Skónčna zhromadźizna bě w cyrkwi. Spěwanje na farje runje kaž w cyrkwi nawjedowaše po nam znatym wuběrny mwašnju bratr Arnošt Grofa z Chasowa. — Wosadni nam powědachu, kak derje so hišće na fararja Röslera a jeho skutkowanjce dopominaja. Z wulkej čěsćownosću wo nim rěkachy, kak derje je serbsce přědował, docyła serbsku rěč spěchował a džěci kaž starši w Božim slowje kubłał. Jara je jich zrudžilo, hdyž nacisća fararja Röslera ze Slepoho wuhnachu. Poslednju Božu službu džeržeše hišće zeleny džěwórtk w nocy a hnydom po tym dyrbyeše lubowanu wosadu wupušćić. —

Naše lube Serbowki njespěwachu nam tónkróć te tak swojorazne serbske Slepjanske spěwy; za to pak mała holčka w Slepjanskej drasće njebojazliwje nam dwaj spěwaj rjenje přednješe. Maćerka ju na gitarje přewodžeše.

Wokoło 16 hodž. skónči so zhromadźizna. „Zaplać Bóh“ prajimy hišće raz wšěm, kiž su pomhali tutón rjany dzeń wuhotować, a „Božemje“. H. H.

Fararka Stradalová z Broumova

Swětowy modlenski dzeń '86

Kóždje lěto swjěca křěsćenjo w pasioniskim času, a to přeni pjatk w měrću, swětowy modlenski dzeń. Tute lěto je to 7. měrca. Mnozy křěsćenjo po cyłym swěće zhromadźa so tutón dzeń, zo bychy so zhromadnje modlili. Lětsa myslimy wosebje na ludźi w Awstraliskej. Křěsćanske žony wottam su přihotowali modlenski porjad, kotrehož tema rěka „Žiwjenje sej wuzwolić“.

55 lět so hižo w Awstraliskej swětowy modlenski dzeń swjěci. Awstralska je najmjeńši swětadžěl, ale najwjetša kupa. Kraj je 73 króć tak wulki kaž NDR a ma 15 mio wobydlerjow. Počasy su runje nawopačne kaž w Europje. Je-li pola nas zyma, ma Awstralska lěčo. Časowy rozdžěl wučinja 11 hodžinow.

Awstralska ma wurjadnje přečelnu zwěrinu, ani lawy, ani tigry, ale šikwane koalske mjedwjedže, kotryž je tež we woponje kontinenta. Jeničke strašne zwěrjo je žrawc (Hai). Wězo přińdu z Awstraliskeje kenguruhi, wone su jako symbol swětowego modlenskeho dnja myslene, kotryž tworí most k nam tak zdalenemu kontinentej. Nimale 80 procentow wobydlerstwa su křěsćenjo. Połojca z nich přišluša romsko-katolskej abo anglikanskej cyrkwi. Zbytni wuznawaja so k najwšelakorišim, wjetša jara swobodnym a na swjej njewotwisnosći wobstejacym cyrkwjam a cyrkwiniskim zjednoćenstwam. Někak połsta nabožinow a wuznacow praktikuje so tam. Wjetšina z nich su křěsćanske, tola ličba ortodoksynych stupa. Křěsćenjo so prócuja, zhromadnje džětać. Wone

koncentruja so bóle na zhromadnosć hač na rozdžěle.

Přeju sej, zo by so prawje wjele křěsćanow zarjadowało na swětowym modlenskim dnju do rječaza modlacych a prošacych tež za křěsćanow w Awstraliskej.

Na kóncu chcu čitarjej hišće někotre awstralske žiwjenske wěrnosće k přemyslenju posrědkować:

Pasće so přihódneho puća, wón wjedze zwjetša horu dele.

Zo by Chrystusowe wołanje k žiwjenju slyšał, dyrbiš w bliskosći być.

Što sy džensa činil, štož njeby nimo křěsćana nihto činil?

Hdyž je wuhlad do žiwjenja čmowy, sptytaj do wysokosće hladać!

A. Albertowa

Dožiwjenja po puću

(Pokročowanje)

Po tym doježdźemy na horu, 588 m wysoku, a wobhladachmy sej wot telewizijne wěže wokolinu. Widzachmy Oslo, fjord, džěl lětanišća a wjele horow a lěsa. Naš přewodnik pak nas napominaše, zo njebychmy předolho tam wostali. Wón chceš nam hišće swoju wosadu pokazać. Je to poměrnje nowa cyrkej, w kotrejež pódlanskich rumnoscach su tež džělowe stwy za sobudžělačerjow. A woni maja 6 přistajenych. Tam dostachmy tež něšto mała k jědźi a potom dyrbjachmy so hižo zaso na puć podać, dokelž mějachmy sčasom na dwórnišću być. Po puću k dwórnišću widzachmy hišće hownu cyrkej (dom), nowu operu a burzu (Börse).

Potom přidźechmy na dwórnišćo,

hdžež tež družu našeje delegacije běchu, a w 15.42 hodź. wotježdźechmy do Lillehammera. Po puću widzachmy sčězory rozhłosa pola Lillestroma, ježdźechmy přez Eidsvoll, hdžež wuhladachmy přeni raz najwjetši jezor Norwěskeje, Mjōsa-jězor, kiž přewodžeše nas nětko přez Stange, Hamar, Brumunddal a Moelv do Lillehammera. Po puću bě mała wjeskow abo sydlišćow. Wječor wokoło 18.30 hodź. přijěždźechmy do města Lillehammer. Tam čakaše na nas hižo bus, zo by nas na město konferency, do Sjusjøena (ø je norwěski pismik) wjezl. Sjusjøen je pječa najwjetše město zymskich hětow Norwěskeje a leži 850 m wysoko w horach. Jězba wot Lillehammera do Sjusjøena drje njeběše wjac daloka (22 km), ale puć wjeđeše nastajnosći nahle horje. Běchmy woprawdže w Norwěgkich horach! Po

puću dyrbyeše bus druhdy pomašo a kedžblišo jěć, dokelž bě črjoda wowcow na puću. Najprjedy sej myslach, zo su wone so něhdže wudobyli, ale pozdžišo zhonich, zo burja nalěto wowcy do horow honja a je hakle nazymu zaso pytaja. W lěcu su wowcy sej samym přewostajene. Skónčnje doježdźechmy do Sjusjøena, hdžež běše cyly hotel ze 110 ložemi za konferencu wotnajaty. Tu běchu nětko tež delegaća z druhich cyrkwjow. Po krótkej přestawce a po wječeri so w 21.30 hodź. naša konferenca swjatočne zahaji. Po tym džěchmy k wječornej modlitwje do cyrkwy, kiž běše so 1962 ze šěrych pólnych kamjenjow a z drjewa za dowolnikow natwarila. Mučnje so wróćichmy do našeho hotela. Přenja noc na městnje našeje konferency – skónčnje běchmy tu.

(Pokročowanje slěduje.)

Jan Rawp

Bjarnat Krawc a cyrkwinška hudźba

W swojich službnych lětach na Drježdžanskich šulach (wot l. 1883) zeznaje so Bj. Krawc (1861–1948) z myslimi Martina Luthera wo spěwanju a hudźbje dokładnišo. Reformator bě sam z awtorom rjada wuraznych choralow, a po jeho słowach běštej „přirodne“ ludowe spěwanje a runje tak „polěrowana“ wumělstwowa cyrkwinška hudźba z bytostnej žiwjensku potřebu a pomocu.

Jako hudźbny fachowc zamó Bj. Krawc z wosebitym zrozumenjom sformulować dopóznać: „Lutherowy choral wuchadza zwjetša z ludoweho spěwa.“ Z pólnym respektom před muzikalnosću reformatora wobdžělowaše někotre z jeho najznačich hłosow za měšany chór a wuda je l. 1907 w swojim džěle „101 Heitere Lieder und Gesänge aus dem XV.–XIX. Jh.“

Bj. Krawcowa popularnosć w sakskej stolicy wurośće pak tež z dalšich, swojeho časa šěroko znatych hudźbnych twórbow nabožneho razu. Tak napisa na př. za šulsku a towarstwowu praksu spěwny wěnc „Weihnachten in Lied und Spiel...“, kiž wuńdže 1913 w džesac zešiwkach.

Najwobšěrniša nabožno-hudźbna twórbba, kotraž zawěsći Bj. Krawcej pola mnohich Drježdžanjanow čěsowne připóznać, bě jeho cyłowječorny hodowny oratorij „Weihnachtsspiel in vier Bildern“, 1919. Kralowski hudźbny direktor a dirigent Drježdžanskich chórów kaž „Schneiderscher Frauenchor“ abo „Volksliederchor“ steješe tehdy na wjeršku swojeje wumělstwo-weje dróhi.

Bj. Krawc bě rodzeny ewangelski křesćan. Njebě pak ortodoksyn wěriwy. W swojim hudźbnostawizniskim přinošku „Kak sej Dr. Měrcin Luther spěw a hudźbu waži“ (Škowroněk 1927, č. 11) wuzběhowaše doraznje přiležnostnu tolerantnosć M. Luthera w hudźbnych naležnosćach. Krawc citowaše list Luthera wuznamnemu katolskemu hudźbnikej L. Senflej, kotrehož bě wo fachowu radu prosyl. Wulkomyslne tam mj. dr. reka: „Štó tež dyrbjal samo w Turkowskej někomu porokować, hdžy je něchtó lubowar wumělstwa? ...“

Zo so měješe Krawc po podobnych principljach, pokazuje jeho wutrobite přefelstwo z dirigentom Radworskeje „Meje“, z katolikom M. Nawku. W času so bližaceje hrózy fašizma bě tajki člo-

Wutrobnje Was přepróšujemy na serbski kublanski džěń – 24. februara 1986
Tema: Što reka: křesćan być?
Započatk: w 9.30 hodź. w Budyšinje we wosadnym domje na Hornčerskej

Bjarnat Krawc

wjeski a tworielski kontakt tež z naležnosću stroweho rozuma.

Je zrozumliwe, zo bě Bj. Krawcowa „Missa solemnis za měšany chór z přewodom pišćelow“ (1932) njekonwencionelne zapoložena. Motiwy serbskeje ludoweje hudźby mějachu w njej skrućić narodne wědomje. W strašnym lěće 1933 džěše potom scyła tež pola Serbow wo najwjetše wuwědomjenje. Kak Krawc chutnosć položenja začuwaše, zwuraznja jeho „Wótće naš...“ za sola, měšany chór a pišće. A jeho „Ecce, sacraos magnus“ za chór a pišće ze samsneho lěta, hołd awtoritam katolskeje cyrkwy, měješe skićec nutřkownu zepěru při ideelnym wobstaću přećiwu krawnym potentatam „tysacletneho rajcha“. Na słowa M. Nawki twori Bj. Krawc 1938 potom „Božu mšu w kěrlušach“ za chór, sola a pišće.

Bj. Krawcowa „Missa solemnis“ za klinča po l. 1936 w Pólskej, Čěskej a w Južnosłowjanskej. Znamjo to snano poslednjeje nadžije ...

Tuta tež Bj. Krawcowa nadžija so pak krasnje spjelnj. Skladnostnje l. festiwalu serbskeje kultury l. 1966 so „Missa

solemnis“ wot najlěpšich serbskich chórow pod HD J. Bulankom wumělsce plaćiwje předstaji, a 1968 wuńdže tuta wuznamna twórbba na Eterna-tačeli. Postupnje zeznaja džensa zajimowani interpretća tež cyrkwinško-hudźbne twórbby Bj. Krawca – wažny džěl jeho tworjawosće.

Dr. habil. F. Měťšk

Kspominanju na Kita Šwjelu

Před 150 lětami – dnja 21. 2. 1836 narodži so z chudeje wjesneje swójby w džensa do Choćebuzza zagmejnowanych Zaspach, tehdy pak ryzy serbskej wjesce, Kito Šwjela. Hdyž je mje wudawar časopisa Pomhaj Bóh skladnostnje tutetej rěčnicy wo spisanje nastawčka prosyl, njech mi čitar přečelnje dowoli horšće bóle wosobinskich rozpominanjow. Sym so wšak z jubilarom do blišeho kontakta podať abo – lěpje prajene – bě mi přisudžene, pućować po jeho stopach, pječ króć.

(1) W lěcu 1949 přepoda mi w Durinskej džowka jeho lěto do toho zemrěteho syna (fararja Bogumiła Šwjela), knjeni Šolčina, tež dotal wuchowany džěl rukopisneho zawostajenstwa džěda, kotryž sym pozdžišo po archiwnych směrnicach rjadowany Serbskemu kulturnemu archiwnej přewostajil. (Hlej 3. zwjazk Zapiska wostatkow wobsahowacy „Zawostajenstwa Maćicarjow“.)

(2) Srjedź pjedčdesatych lět zestajach přeni wuběr z Kita Šwjelowych publicistiskich a literarnych džělow za druhi zwjazk swojeje l. 1953 čišćaneje Chrestomatije dolnoserbskego pismowstwa. Faktologiske a serbowědne jadro tam (na str. 58/59) přidateho zawoda je potom G. Hančka wužil při spisanju hesla „Kito Šwjela“ za Nowy biografiski słownik (1984, str. 558), kotrehož studij wšem zajimcam doporuču.

(3) L. 1957 přihotowach za knižne wudaće šěrši hišće wuběr Kita Šwjeloweho tworjenja, kiž měješe wuńć pod titulom „Zdrjawe plody a poľne kłose z gumnyška a polka serbskego casnikarja“; předewzaće nažel zwěšćić w šmjaťańcy tehdyšeho přestrukturowanja serbskeho nakladnistwowstwa; jenož za njón napisane předslowo wuńdže w našim kulturnopolitiskim časopisu Rozhlad (č. 12 1957).

(4) Hdyž so nimale štwórc létstotka pozdžišo Józefej Frenclaj nadawk k ediciji podobneho zběrnika Šwjelowych spisow (pod titulom „Casnikaj swojim cytarjam“) dowěri, smědžach jemu z poradźowarjom a potom z rencensentom być. (Hlej tež Rozhlad, č. 12/1981).

(5) Naposledk so we wobłuku swojich slědženow k žiwjenju a skutkowanju Mata Kosyka z Kita Šwjelowej wosobinu a džělawosću znowa zetkach, a to na wjacorych polach, předewšěm pak — štož čitarjom Pomhaj Bóh zawěsće wosebje zajimuje — loni a lětsa při přepytowanju jeju zhromadneho prócowanja za 9. wudaće delnjoserbskich „Duchownych kjarližow“ (kěrlušow). Njeje mi wězo móžne, wospjetować w tutym jubilejnym přinošku wšo to, štož sym wo tajkim njesprócnim džěle — swědčacym jónu wo wědomej zamołwitosći za našu rěčnu kulturu a zdobom wo jeju hłubokim křescanskim přeswědčenju — zjawnosći w Lětopisu Instituta za serbski ludospyt (rjad A, č. 31/1, 1985) přistupnił.

Wobmjezowanosc při hódnoćenju jubilara mi tu k dispoziciji stejaceho městna njech tuž čitarja wabi, zo by swoju wědu wudospoňił z pomocu wšeho runje naspomnjeneho a w knihupustwje poskičeneho materiala. Jenož jedyn křescanski hlós, kotryž sym hižo w Chrestomatiji (hlej dyk 1 a znowa w nowowudaću l. 1983) po słowje citował, chcył swojim wuwjedženjam hišće přidać. Su to zwěsćenja w nekrologu za dnja 26. 1. 1922 w Choćebuzu zemřěteho jubilara, kotrež poda Wylem Nowy, tehdy farar w Brjazynje (wokraj. Choćebuz) l. 1923 do Časopisa Maćicy Serbskeje:

„Chceš-li zhonić, što Kito Šwjela běše, da dyrbiš so wobhonić w jeho Bramborskim Serbskim Casniku. Z tym tyžděnikom je so wón swojemu delnjoserbskemu luděj do wutroby zapisał. Někotryžkuli so džiwaše, kak bě jemu móžne, přez 50 lět kóždy tyždeň nimo druheho spisowaceljenja, tajke nowiny napisać a Serbam přepodać. Ja wěm, kak wón to dokonaje: Zahe rano wokoło štyrjoch wón hižo stawaše, džěše do studowarnje, wuprosy sej Bože žohnowanje k duchownemu džětu a zestajowaše na papjeru, štož so jemu za Casnik hodžeše. Na čole Casnika steješe nabožne rozpominanje Z božeho kralowstwa. Dokelž běše wón křescanski čłowjek, to jemu do pjera běžeše, štož jeho bohobojazna duša wěrješe. W krótkich a dlěšich nastawkach rozwučowaše tak swój serbski lud jako duchowny wjednik ... Dale nanědzemy (w Casniku) serbsku rěčnicu. Wón bě w tym nastupanju sam wučer kaž šuler. Starych a młodych přeprašowaše za dobrym serbskim wurazom. Z druhimi Słowjanami kaž z hornjoserbskimi bratrami měješe a pytaše wobchad a žnjeješe z toho rjane wuplody. W Casniku namakamy často basnje ze Šwjeloweho pjera. Casnik je tohodla swědk jeho wulkeje lubosće k serbskej poeziji. Na cyrkwin-skich spěwarskich je džělał wjace hač žadyn druhi ...“

Přispomjenčko

W nastawku wo swětowym modlenskim dnju so naspomni awstralske słowo, kotrež je hódne, zo so hišće jónu z nim zaběramy. Měnju słowo: „Zo by Chrystusowe wolanje k žiwjenju słyšał, dyrbiš w bliskosći być.“

Chrystusowy hlós je tež džensa słyšeć, mjenujcy wšudžom tam, hdžež so w jeho mjenje přěduje a so jeho słowo při-

Pomjatny kamjeń za Pětra Mlónka

powěda. Potajkim tež na našich serbskich kemšach a na našim kubłanskim dnju, kotryž změjemy hišće tutón mėsac. Tam nas Chrystus k žiwjenju wola. Ale tute přeprašenje jenož tón słyši, kiž přińdže. Hač potom tola njeby někotryžkuli přińc dyrbał, zo by přeprašenje Chrystusa słyšał? Zo k tomu chwile njeje, so drje jenož husto tak praji, přetož mamy za to, štož je za nas wažne (abo so wažne być zda), tola přeco čas. A što by wažniše było hač Chrystusowe přeprašenje?

Chorem a słabym, kotřiž woprawdže njemóžeja přińc, dže farar po móžnosći, zo bychu tež woni Chrystusowe přeprašenje słyšeli. Druhdy wšak je derje, zo so fararje praji, što na njeho čaka.

Hač so na kubłanskim dnju widžimy a zhromadnje na Chrystusowe słowo sluchamy? Snano tam potom tež zhonimy, što na wopyt fararja čaka, zo by so tež jim Chrystusowe słowo připowědać móhło. S. Albert

POWĚSĆE

Hodźij

Sobotu, dnja 16. nowembra 1985, postaji so při puću wot Małeje Boršće do Praskowa na přibližnje přenjoťnym městnje pomnik za serbskeho basnika Pětra Mlónka znowa. Pomjatny kamjeń připrawi so po smjerći basnika na městnje, hdžež bě Pětr Mlónk při přewodženju džěsća ze Džiwoćic njejpacy zemřěl. Z lubosće jedynych Serbow postaji so tutón pomnik tehdom. Do wulkeho pólneho kamjenja zadypachu jeho spočatnej pismikaj a datum smjerće.

W běhu lět zarosće kamjeń, nihto njeměješe jón zač, a při hromadźepoloženju polow kónc 50tych lět hrožeše so cyle zhubić. Tuž daštaj wnuk a prawnuk basnika kamjeń do swojeje zahrodki do Budyšina přewjezć.

Slědženja Hodžijskeho wosadneho fararja mjějachu wuspěch; wón zwěsći prawnuka, kotryž wupraji so zwólniwy, wudać kamjeń, jeli so na hódny městnje postaji a z tym nahladnosć Pětra Mlónka zběhnje.

Farar Pietsch a Bernd Gnauck z Hodžija, zamołwitaj za wuchowanje městnych pomnikow, staj kamjeń z fundamentom na přenjoťnym městnje nětk zaso postajiloj a přičiniloj znajmeško pomnikoškitu. Naprawo a nalěwo sadžištaj kastaniji, zo byštaj městno jasnišo woznamjenjaloj.

Wuchowanje tajkich małych pomnikow je džěl našeje krajneje kultury. Wjeselimo so, zo je so tajki za zaslužbeneho Serba Pětra Mlónka zaso zjawnosći přistupnił. K. P.

Hrodzišćo

Njedzelu, 17. 11. 1985, su so po wjace hač dwulětnym džěle nowe wosadne rumnosće swjatočnje wosadže přepodal. Superintendent Kreß měješe popoľdnju kemše, kotrež so wobrubichu z pozawnamy a młodžinskim chórom. Přizamkny so za wšěch wosadnych kofejpiće w nowych stwach w přizemi farskeho doma. Farar Malink přednošowaše wo stawiznach farskeho doma, a sup. Kreß a dolholětny bywši farar w Hrodzišću serbski sup. Albert z mandžskej wupřeštaj wosadže, zo by čile žiwjenje w rjanych rumnosćach knježilo. Nowy wosadny centrum wobsteji ze stwy za 40 wosobow, mjeřejeje stwy za 15 wosobow, kuchnje, garderoby a sanitarnych připrawow. T. M.

SERBSKE BOŽE SŁUŽBY

2. 2. — 2. njedzela do póstneho časa

Budyšin-Michałska: 9.00 hodž. kemše (Albert)

Minakał: 9.00 hodž. kemše (Feustel)

Budestecy: 14.00 hodž. kemše z Božim wotkazanjom (Albert)

9. 2. — 3. njedzela do póstneho časa

Huska: 10.00 hodž. kemše (Albert)

16. 2. — 1. njedzela w póstnym času

Bart: 8.30 hodž. kemše (Malink)

Poršicy: 8.30 hodž. kemše z Božim wotkazanjom (Wirth)

Hrodzišćo: 10.00 hodž. kemše (Malink)

23. 2. — 2. njedzela w póstnym času

Hodžij: 10.00 hodž. kemše z Božim wotkazanjom (G. Lazar)

26. 2. — pokutny džěn

Bukeycy: 9.00 hodž. kemše z Božim wotkazanjom (G. Lazar)

2. 3. — 3. njedzela w póstnym času

Budyšin-Michałska: 9.00 hodž. kemše (Albert)

Minakał: 9.00 hodž. kemše z Božim wotkazanjom (Feustel)

Budestecy: 14.00 hodž. kemše z Božim wotkazanjom (Albert)

Pomhaj Bóh, časopis ewangelskich Serbow. Rjaduje Konwent serbskich ewangelskich duchownych. — Ludowe nakładnistwo Domowina, Budyšin, Sukelska 27. Redaktor: sup. Siegfried Albert, 8600 Budyšin, Serbski kěrchow, tel. 42201. Ekspedycja: farar G. Lazar, 8601 Bukeycy (Hochkirch), Kirchoweg 3. — Lic. č. 417 Nowinarskeho zarjada pola předsydy Mjnisterskeje rady NDR. — Čišeć: Nowa Doba, čišćernja; Domowiny w Budyšinje (III-4-9-2020). — Wuchadźa jónkróć za mėsac. Přinoški a dary na konto: Sorbische evangelische Superintendentur Bautzen, Sp. Bautzen 4962-30-110 — Index-Nummer 32921